

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Завдання Міського конкурсу з українознавства для учнів 11 класу з відповідями

24 квітня 2018 року

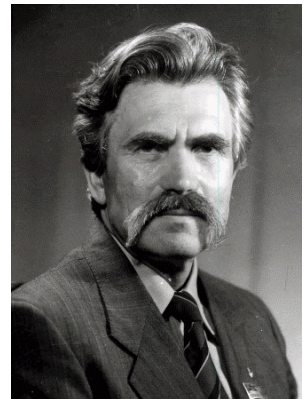
1. Серед наведених ілюстрацій оберіть три зображення, які допоможуть вам визначити певне історичне явище. Назвіть визначене вами явище та складіть про нього історичну довідку. (12 балів)

1

2

3

4

5

6

Відповідь

Слід обрати ілюстрації: 1 – кадр з кінофільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків», створеного 1964 р. на кіностудії імені Олександра Довженка, – екранізації однойменної повісті Михайла Коцюбинського. На фото виконавці головних ролей Іван Миколайчук і Лариса Кадочникова; 2 – фото Юрія Ілленка – українського кінооператора, кінорежисера, сценариста (кінооператор («Тіні забутих предків»), кінорежисер («Криниця для спраглих», «Вечір на Івана Купала», «Білий птах з чорною ознакою», «Легенда про княгиню Ольгу»), сценарист («Мрії та жити», «Лісова пісня» – всього 47 кіносценаріїв), народного артиста України, лауреата Національної премії України ім. Т. Шевченка; 5 – кадр на афіші з фільму «Камінний хрест» –

український художній фільм режисера Леоніда Осики, відзнятий 1968 р. на Національній кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка за мотивами новел Василя Стефаника «Камінний хрест» та «Злодій».

Ці ілюстрації стосуються визначного культурного явища – **українського поетичного кіно**.

Історична довідка. 1960-і роки увійшли в історію як роки значного духовного піднесення. Демократичний рух, пов'язаний із наслідками хрущовської «відлиги», великою мірою позначився і на розвитку кіномистецтва. Саме в цей період виникає напрям поетичного кіно. «Українське поетичне кіно» асоціюється з іменами Сергія Параджанова, Юрія Іллєнка (фото 2), Леоніда Осики (афіша до його кінофільму «Камінний хрест» – фото 5), Івана Миколайчука та ін. У творах цих митців превалювало притчеве начало, тяжіння до метафоричності й алегоричності в осмисленні дійсності. Саме в такій формі кіномитці розповідали про одвічні проблеми життя-смерті, кохання-ненависті, товариства-зрадництва.

Маніфестом поетичного кіно України вважають картину «Тіні забутих предків» (1964) (фото 1) – історію про гуцульських Ромео і Джульєтту – Івана та Марічку, їхнє велике і трагічне кохання. В основу стрічки було покладено повість М. Коцюбинського, яку перенесли на екран талановиті українські митці.

2. Охарактеризуйте Полісся як історико-географічний регіон України за планом: (12 балів)

- А) сучасні області України, що належать до Полісся
  - Б) походження назви регіону
  - В) природні умови
  - Г) особливості економічного життя
- Позначте регіон на карті.

Відповідь.

Полісся, Прип'ятське Полісся – вкритий лісами та болотами мало залюднений регіон в басейні р. Прип'ять (північ Правобережної України і південь Білорусі). Природні умови зумовили тут низький рівень урбанізації, ізольованість населених пунктів, а це, у свою чергу, – добру збереженість багатьох елементів традиційної матеріальної та духовної культури населення Полісся.

Згідно з чинним адміністративно-територіальним поділом, українська частина Полісся охоплює північні райони Київської області, Житомирську область (окрім південних районів), Рівненську область та Волинську область (за винятком крайніх південних частин двох останніх областей).

Мовознавці стверджують, що східнослов'янська етимологія назви Полісся закорінена у семантиці лісу та болота (лісиста місцевість, лісок).

Уперше назва «Полісся» згадується в Іпатіївському літописі під 1274 р. Із XV ст. термін Полісся починає вживатися в писемних джерелах (вперше – в «Історії Польщі» Я. Длугоша), а з XVII ст. – на картах (вперше – на карті ВКЛ, укладеної Т. Маковським і виданої в Амстердамі 1613 р.).

Українським Поліссям називають частину Поліської низовини, яка знаходиться в межах України. Природні умови Полісся визначають не тільки основні напрямки господарської діяльності, а й специфіку розвитку культурно-побутової сфери. Українське Полісся – це пласка рівнина з незначними височинами. У районі Подільської височини абсолютні висоти сягають 210 і більше метрів. Серед низинних рівнин півдня Полісся піднімаються ізольовані пагорби й височини, найзначніша серед яких – Овруцький кряж (316 м). Пагорби і вали заввишки 10-20 м чергуються з річковими долинами.

Клімат – помірно-континентальний, з теплим вологим літом і м'якою хмарною зимою.

Річки українського та білоруського Полісся (із широкими долинами і заболоченими заплавами) належать до басейну Дніпра. Найбільші – Дніпро, Прип'ять, Десна, Горинь, Стир, Тетерів, Уж, Остер, Березина, Уборть, Піна. Невід'ємною частиною ландшафту Полісся є озера.

Ліси – теж характерна ознака поліського ландшафту. Типи лісів залежать від ґрунтів і рельєфу. Основними породами дерев є сосна, дуб, береза, чорна вільха, граб.

Рослинний світ Полісся надзвичайно багатий і різноманітний. Тут налічується близько 100 видів лікарських рослин, 90 видів вітамінних рослин, більше 90 видів рослин, що використовують, як барвники. Значна кількість медоносних рослин (близько 200) сприяла розвитку бджільництва.

Фауна Полісся також колоритна. Тут відомо більше 60 видів ссавців (із 100 видів, що зустрічаються в Україні), 276 видів птахів (із 350), більше 30 видів риб. Це, безумовно, помітно позначається на господарській діяльності людини. Природні умови й ресурси Полісся історично мали велике значення для розселення та життєдіяльності місцевого населення.

Українське Полісся має досить вигідне географічне розташування вздовж північного кордону держави. На півдні Полісся межує з Карпатським, Подільським, Центральним та Східним регіонами. Через цей регіон проходять транспортні артерії, що з'єднують Україну з Білоруссю, частково – з Росією та Західною Європою. Отже, Поліський регіон є сполучною ланкою: з одного боку, між Україною та Білоруссю, Польщею, країнами Північної Європи та Балтії, а з іншого, – між Росією та Західною Європою. Стратегічне розташування району дає змогу активно залучати Полісся не тільки до розвитку міжрегіональних внутрішньоукраїнських зв'язків, але й до торговельних та виробничих взаємин України з іншими державами, створення вільних економічних зон, розбудови міжнародної системи торгівлі, транспорту та зв'язку, створення зон міжрегіонального та міждержавного співробітництва.

У Поліссі профільними галузями АПК є м'ясо-молочна, маслосироробна, консервна, борошномельна, цукрова, спиртова, кондитерська, тютюнова. У тому числі експортне, значення мають крохмальна, комбікормова, плодоовочева галузі, виробництво горілчаних, слабоалкогольних (у тому числі пива) та безалкогольних напоїв, мінеральних вод.

3. Прочитайте подані парами слова. Оберіть лише ті пари, які є синонімами. Поясніть значення слів у обраних вами парах. (7 балів)

пропасниця – втрата

визиск – пошук

нидіти – скніти

городина – огорожа

кпнати – глузувати

лихоманка – злигодні

агонія – нежить

миршавий – мишачий

наглий – нахабний

Нидіти. 1. Вести бездіяльне, позбавлене мети, смислу, духовних інтересів життя; животіти. 2. Зазнавати почуття нудоти, душевної муки; скучати, нудьгувати. // без додатка і над чим. Знемагати, зазнавати душевної муки, довго і одноманітно здійснюючи, виконуючи що-небудь. 3. Втрачати сили, ставати фізично слабим. // В'янути, сохнути (про рослини). 4. рідко. Набридливо скаржитися на що-небудь; нарікати, нити.

Скніти. 1. Те саме, що нидіти 1, 2.

2. Мучитися, жити в тяжких умовах. 3. Ставати фізично слабим, втрачати сили. // Дуже повільно, погано рости, розвиватися (про рослини). 4. перен. Існувати без розвитку, руху вперед, перебувати у стані занепаду.

Кпнати (кепкувати) – глузувати, сміятися з кого-, чого-небудь; насміхатися.

Глузувати – уїдливо насміхатися; висміювати когось або щось.

4. «Розкодуйте» назви літературних творів, розпізнавши спільний для всіх наведених варіантів принцип «кодування». Назвіть авторів «розкодованих» творів. (8 балів)

1. «Зачиняйте ворота» – _____

2. «Молодий і берег» – _____

3. «Проти вічності горя» – _____

4. «Великий жебрак» – _____

5. «Американська мозаїка» – _____

Відповіді

1. «Одчиняйте двері». Павло Тичина.
2. «Старий і море». Ернест Хемінгуей.
3. «За мить щастя». Олесь Гончар.
4. «Маленький принц». Антуан де Сент-Екзюпері.
5. «Українське альфреско». Ліна Костенко.

5. За фотографіями визначте історичну подію, яка є хронологічно найближчою до сьогоднішнього дня. Напишіть короткий твір-роздум про визначену вами подію. (15 балів)

1

2

3

4

Відповідь. Хронологічно найближчою до сьогоднішнього дня є подія, епізод якої зафіксовано на фото 3. Йдеться про Революцію Гідності (також Київський Майдан, Майдан у Києві, Євромайдан та Єврореволюція) – політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 р. до лютого 2014 р., викликані спротивом проти відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою відмовою від цього курсу. Одними з головних причин протестів стали надмірна концентрація влади в руках Віктора Януковича та його «сім'ї», небажання народу України миритись з перетворенням країни не лише де-факто, але і де-юре на одну з колоній Росії.

Терміни Революція Гідності та Єврореволюція стосовно означених подій іноді використовуються в тому ж контексті, що й термін Євромайдан, але мають інше семантичне навантаження: «Євромайдан» здебільшого застосовується в контексті організації, форми та місця проведення протестів на підтримку європейського вибору України – як складова Революції Гідності; Революція Гідності – як суспільні та політичні зрушення, викликані зривом підписання Угоди про Європейську інтеграцію, та, власне, самим Євромайданом.

Також існують розбіжності оцінок дати початку Революції. Політикум України, українські ЗМІ та блогери вважають за дату початку Революції 21 листопада 2013 р, день, коли Урядом Миколи Азарова було зірвано підписання угоди про Євроінтеграцію, після чого почали збиратись перші мітингуючі; або 30 листопада, день, коли на Євромайдані були побиті студенти. За межами України поширена думка, що дату Революції необхідно визначати з ходи протестувальників до Верховної Ради 18 лютого 2014 р., коли почались масові криваві зіткнення зі значними людськими жертвами. Ці розбіжності виявляються в новітніх публікаціях.

Основним геополітичним наслідком Революції став вихід України із зони впливу Росії в економічній та політичній сферах, та відносне зменшення залежності від Росії в культурній сфері.

В економічній сфері вихід України із зони впливу Росії відбувся через істотне зменшення залежності від критичного для економіки України імпорту з Росії енергоносіїв. Цьому сприяли

два чинники: збільшення експорту енергоносіїв з Європи; зменшення внутрішнього енергоспоживання через війну на сході України та російську інтервенцію до Криму. Також зменшення залежності відбулось через розрив торгових відносин з Росією: внаслідок введення проти Росії міжнародних санкцій через її агресію проти України; та ведення Росією торговельної війни проти України («Сирна війна», «Шоколадна війна», знищення санкційних продуктів тощо).

У політичній сфері зменшення залежності було досягнуте як в наслідок наявності військового протистояння між Україною і Росією, так і через очищення політичної системи України від проросійських сил в результаті проведених в Україні виборів Президента, парламентських та місцевих виборів.

У військово-політичній сфері було скасовано позаблоковий статус України, що ознаменувало вихід України з буферної зони між Західним світом і Росією, та розпочато масштабну реформу Збройних сил України.

У культурній сфері зменшення залежності відбулось в наслідок обмеження на концертну діяльність в Україні для акторів, які публічно підтримали агресивну політику Путіна, та заборону трансляції частини російської теле- та кінопродукції, яка пропагує або прославляє російські силові структури та імперську політику. Тим не менше, частка російської та російськомовної телепродукції в українському медійному просторі все ще лишається непропорційно високою.